

CONEIXENÇA DE CATERINA ALBERT

JOSEP MARIA SOLÀ

La meva primera incursió seriosa en l'univers de Caterina Albert va ser el 2012 quan vaig haver d'explicar *Drames rurals* (1902) als alumnes de segon de Batxillerat (era lectura obligatòria de Llengua Catalana). De la meva immersió en els dotze contes que la formen, vaig quedar literalment trasbalsat i trastornat: feia molt de temps que no llegia una cosa tan dura, tan bella i tan genial. Ni ruralisme ni foscor: literatura amb majúscula i prou; dissecció minuciosa i expressionista de l'ànima humana, sense edulcorants.

Per això, quan vaig saber que la primera obra prescriptiva de Literatura Catalana del Batxillerat humanístic d'enguany era *Solitud* (1905), em van saltar les llàgrimes d'alegria: ara podria comprovar si era veritat allò que intuïa. I sí que ho era: *Solitud* és la gran novel·la catalana del segle XX (i si haguéssim de fer la trilogia, la seguirien *Incerta glòria* i *Mirall trencat*). Caterina Albert és la nostra Emily Brontë, i no crec pas que *Cims borrascosos* sigui superior a *Solitud*, malgrat que totes dues constitueixin una mena d'al·lucinació eròtica per part del personatge protagonista —com s'encarrega de demostrar Ferrater—. També les tres germanes Brontë van signar les seves obres amb un pseudònim masculí (per cert, ja comença a ser hora de renunciar a aquest Víctor Català, i anomenar-la amb el seu nom de veritat) i junt amb l'autora escalenca demostren amb escreix que és possible escriure (i molt bé) sense haver viscut (sense haver sortit *gaire* de casa). Dir-vos, només, que Caterina Albert no va veure el mar

fins als dinou anys, i la casa pairal on vivia era a 150 metres de la platja. Com afirma Joan Oliver, els escriptors en tenen prou amb una poderosa intel·ligència i una amplíssima cultura (i la nostra autora les posseïa totes dues). I encara un apunt per als qui dubten de la consciència literària de l'autora d'*Un film (3000 metres)* (1921): llegiu, sisplau, els pròlegs (gairebé programàtics) que escriu per a *Drames rurals* i *Caires vius* (1907), i descobrireu quina és la seva estètica.

I ara ve la segona meravella del destí: l'amiga i escriptora Maria Enrich ens proposa una excursió a l'Escala (a la M. Teresa Miret, l'Antoni Dalmau i jo) per conèixer el Clos del Pastor (el Museu-Arxiu de Caterina Albert). Hi vam anar el dissabte 26 de novembre, i ens va acollir i atendre fantàsticament el nebot de l'escriptora: el musicòleg i compositor Lluís Albert. A part d'una visita i unes explicacions entranyables, el senyor Lluís Albert ens va regalar un poema inèdit de la seva tieta, intítulat «Creus», per publicar-lo a la nostra revista: datat pel Tots Sants de 1950, és una reflexió sobre el pas del temps i el pes inexorable de la mort (junt amb el record dels qui ja no hi són): una mort que no s'oblidarà tampoc de venir-nos a buscar quan sigui l'hora. Afegim-hi, encara, un altre agraïment pel regal de dues partitures per a quatre veus mixtes, amb dos poemes («Cant de març» i «Cant de setembre») de Caterina Albert (pertanyents a *El cant dels mesos* (1901)), i musicats per Lluís Albert, per al repertori del Cor Trinvant calafi.

I per acabar, el darrer grau, fins ara, de la coneixença: amb la complicitat de l'amic i caminador Antonino Mestres, el passat diumenge 12 de març vam fer una excursió al massís del Montgrí (Baix Empordà) on sembla que Caterina Albert es va inspirar (ella hi va ser una única vegada) per al paisatge de *Solitud*. Vàrem caminar fins al Cau del Duc, d'allí al castell de Montgrí (la vista de la plana i del mar és espectacular), i del castell a l'ermita de Santa Caterina (on se celebra un aplec multitudinari cada 25 de novembre). Ignoro si el castell correspon al «Cimalt» de l'autora. El que sí que és segur és que l'ermita de Santa Caterina es correspon fil per randa (interiors, església i voltants) amb l'ermita de Sant Ponç on viurà, somiarà i plorarà la Mila, sovint acompanyada de les paraules i llegendes tel·lúriques del pastor Gaietà, dos personatges immensos per a una novel·la immortal.

JOSEP MARIA SOLÀ BONET (Calaf, 1961) és escriptor, professor i activista cultural. Pertany al col·lectiu *Narradors Centrals*. La seva darrera obra publicada és *Un salt al blau* (2016). Va col·laborar en el segon volum de conferències *Calaf, mil anys* (Mil·lenari de Calaf, 2016).